

Praha 17. října 2016

Vytvoření „Programu státní podpory (profesionálních/veřejných) galerií a muzeí

Činnost galerií a muzeí v rámci sítě v České republice tvoří jeden z nejvýznamnějších bodů kulturní nabídky. S proměnou pohledu na poslání galerií a muzeí vyvstávají nové a náročné úkoly, které instituce musí ve společnosti zastávat. Jedná se zejména o:

- kvalitní správu kulturního pokladu hmotného kulturního dědictví a jeho zprostředkování, novými prostředky a způsoby, které jsou adekvátní poznání a možnostem 21. století;
- širší zapojení do občanské společnosti v místě svého působení, vytvoření komunitního centra, které všeobecně přístupné (obsahově, sociálně, fyzicky), téměř během celého týdne (oproti divadlům a orchestrům) a nabízí široké spektrum doprovodných programů;
- koncipování instituce jako místa vzdělávání, které má neobyčejnou možnost obohatit systém výuky a kvalitního i volnočasového vzdělávání o prvky kreativity na základě mimořádných uměleckých artefaktů;
- posílení atraktivity galerie, jako destinace kulturního turismu, která je všeobecně přístupným místem, nabízející poznání historie i současnosti místa, za podmínky udržení všeobecného standardu.

Současně je nutné se stále vyrovnávat s dědictvím, které si galerie nesou z let minulých, způsobené nejrozličnějšími faktory, zejména ekonomickými. Instituce zpravidla nemají dobudovanou kvalitní infrastrukturu, trpí prostorovými limity, jsou personálně a ekonomicky poddimenzované.

Záměr vybudovat „Program státní podpory galerií a muzeí“, který by byl alternativou k stávajícímu „Programu státní podpory profesionálních divadel, symfonických orchestrů a pěveckých sborů“, by znamenal koncepční podporou toho významného sektoru kultury. Je zřejmé, že musí být nastaveny specifické cíle a parametry, které by umožnily systematickou a účelnou podporu paměťových institucí. Tento zamýšlený program je ale v jiné výchozí situaci, protože se zde dostáváme do sítě, která čítá stovky organizací. Podle údajů z jednotlivých profesních sdružení se dostáváme k číslu cca 330 institucí. Z tohoto vyplývá, že podpora musí být výběrová nebo kriteriální.

Klíčem se v tuto chvíli jeví souběh se započatým procesem registrace a zejména akreditace galerií a muzeí, který je vytyčen v „Koncepci rozvoje muzejnictví v České republice v letech 2015 až 2020“ (body 3.2.2., 3.2.3. a 3.2.5.). Tento systém povede k hodnocení institucí na základě kvalifikovaného porovnání standardů a vytvoření kategorizovaného žebříčku, který by mohl být vodítkem k distribuci finančních

prostředků. Dalším kritériem by měla být podmínka zapsání sbírek v Centrální evidenci sbírek (CES), protože pak by došlo k dalšímu rozšíření okruhu podporovaných institucí.

Druhou aktuálně řešitelnou cestou je modifikace současných grantových schémat a jejich významné ekonomické posílení. Zejména se jedná po programy: Kulturní aktivity na podporu projektů profesionálního divadla, tance, hudby a výtvarného umění; Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví; Podpora projektů zaměřených na poskytování standardizovaných veřejných služeb muzeí a galerií; Podpora projektů výchovně vzdělávacích aktivit v muzejnictví; Podpora projektů expozic a výstav.

Zejména, jako velmi přínosné se jeví naplnění konceptu z výše zmíněné koncepce, zřízení fondu na podporu Akvizic současného výtvarného umění (3.2.6.1. Zřízení dotačního programu Akviziční fond). „*Akvizice současného výtvarného umění představují jednu z největších slabin současného fungování muzeí umění v České republice.*“ (Konceptu rozvoje muzejnictví v České republice v letech 2015 až 2020.) Tento program by zásadně řešil několik problémů zároveň: 1. neplnění základního poslání galerií a muzeí; 2. vznik nenahraditelných ztrát ve sbírkách, vzhledem k turbulentnímu vývoji na trhu s uměním; 3. podporu živého umění.

Program státní systémové podpory paměťových institucí by byl nejen pragmatickým řešením, ale zejména naplněním poslání podpory významného segmentu kultury, který po dlouhou dobu stojí na okraji politického zájmu. Ze zahraničních zkušeností víme, že oblast galerií a muzeí je vnímána jako důležitý rozvojový element soudobé společnosti. Bohužel mnohé nástroje využívající prostředků Evropské unie byly a jsou směřovány do jiných segmentů, což způsobilo značné zaostávání v poměru k standardizovaným státům a politikám EU.

Navrhujeme založení pracovní skupiny při PT RHSD pro kulturní otázky, která by se zabývala vytvoření nového grantového nástroje, resp. programu pro paměťové instituce a vytvořila prvotní návrh, který by byl podstoupen širší odborné diskuzi.